

Številka: 00105-69/2019/5

Datum: 19. 12. 2019

**Odgovor na poslansko pobudo dr. Mateja Tašnerja Vatovca v zvezi z možnostjo
opravljanja pripravništva na področju vzgoje in izobraževanja, kot pogoja za strokovni
izpit in možnost zaposlitve**

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije dr. Matej Tašner Vatovec je na Vlado Republike Slovenije naslovil pobudo v zvezi z možnostjo opravljanja pripravništva na področju vzgoje in izobraževanja, kot pogoja za strokovni izpit in možnost zaposlitve

Vlada Republike Slovenije podaja naslednji odgovor:

Pripravništvo na področju vzgoje in izobraževanja je v skladu z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – UPB, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16 in 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj; v nadaljevanju: ZOFVI) mogoče opravljati le na podlagi razpisa pripravniških mest. Volontersko pripravništvo je ukinjeno, saj je Vlada Republike Slovenije zaradi ogromnega pritiska in očitkov javnosti, zlasti mladih, da se preko volonterskega pripravništva izkorišča mlade delavce za opravljanje dela brez plačila, sprejela sklep, da pogodb o volonterskem pripravništvu v javnem sektorju ne podpira. Na podlagi tega je bil tudi spremenjen ZOFVI, ki volonterskega pripravništva ne predvideva več, torej bodo v bodoče mogoči le razpisi pripravniških mest s sklenitvijo delovnega razmerja. Pristojno ministrstvo javnega razpisa pripravniških mest s sklenjenim delovnim razmerjem na področju vzgoje in izobraževanja v obliki, v kakršni je bil običajno objavljen in realiziran, v tem trenutku zaradi pomanjkanja proračunskih sredstev ne more izvesti.

Ne glede na to, ali je pripravništvo v skladu z ZOFVI izvedeno na podlagi pogodbe o zaposlitvi pripravnika na pripravniško mesto ali na podlagi pogodbe o volonterskem pripravništvu, je financirano iz javnih, torej proračunskih sredstev, tako kot področje vzgoje in izobraževanja malodane v celoti. Ministrstvo, pristojno za izobraževanje, je finančna sredstva v ta namen načrtovalo za izvajanje v šolskem letu 2021/2022 za točno določen obseg pripravnikov z zavedanjem, da so omejena tudi finančna sredstva, a to s proračunom 2020 in 2021 ni bilo sprejeto.

Ob pomanjkanju sredstev v državnem proračunu je pristojno ministrstvo uporabilo možnost omogočanja uvajalnega obdobja s kohezijskimi sredstvi Evropske unije, da bi vsaj na ta način začetniki pridobili prava znanja in ustrezne izkušnje za pristop k strokovnemu izpitu ter s tem povečali zaposljivost. Javni razpisi »Prva zaposlitev na področju vzgoje in izobraževanja...« so namenjeni tistim, ki želijo in izpolnjujejo pogoje za vstop v poklice na področju vzgoje in izobraževanja, pri čemer pa pristojno ministrstvo zavezuje tako nacionalna kot evropska določila, presoja sodelovanja na razpisu pa je izključno v pristojnosti posameznega zavoda. Na tem mestu je posebej nujno poudariti, da gre za financiranje iz programa Jamstvo za mlade, ministrstvo, pristojno za izobraževanje, pa v tem kontekstu hkrati zavezuje tudi izvedbeni načrt Jamstvo za mlade, ki ga je po posvetu s ključnimi deležniki in upoštevanju ključnih dokumentov

teles Evropske Unije sprejela Vlada Republike Slovenije, in v temelju določa, da bo mladim osebam v starosti od 15–29 let ponujena zaposlitev, tudi s pripravništvom, usposabljanje na delovnem mestu, vključitvijo v formalno izobraževanje ali krajšo obliko institucionalnega ali praktičnega usposabljanja. Navedeno pomeni, da je bilo razpis mogoče oblikovati le tako, da pogoji kandidiranja zadoščajo pogojem, ki jih je za dodelitev sredstev vnaprej določila Evropska komisija.

Navedeni javni razpis je le eden od mnogih razpisov iz evropske finančne perspektive 2014–2020, pristojno ministrstvo je pripravilo in še pripravlja tudi druge vrste razpisov, sofinancirane iz evropskih kohezijskih sredstev, ki bodo nudili možnost zaposlovanja v javnih šolah. Enega od takih javnih razpisov »Učim se biti učitelj«, prav zdaj zaključuje Šola za ravnatelje kot javni zavod in upravičenec ministrstva, pristojnega za izobraževanje, in že pripravlja novega. Tudi javni razpis »Učim se biti učitelj« je sofinanciran iz evropskih kohezijskih sredstev z vsebinskih poudarkom na uvajalnem obdobju učitelja začetnika, ki vstopa v poklic v strokovnem timu ravnatelj vzgojno-izobraževalnega zavoda, izkušeni učitelj in učitelj začetnik, odločitev za sodelovanja na razpisu pa je tudi v tem primeru v pristojnosti posameznega vzgojno-izobraževalnega zavoda.

Pripravništvo na področju vzgoje in izobraževanja ni obvezno in nikoli ni bilo obvezno, je pa idealen način vstopa v poklic na področju vzgoje in izobraževanja, a le eden od možnih načinov, kako do ustreznih vzgojno-izobraževalnih izkušenj za pristop k strokovnemu izpitu. Ministrstvo, pristojno za izobraževanje, pa kot ustrezne vzgojno-izobraževalne izkušnje na področju vzgoje in izobraževanja za pristop k strokovnemu izpitu upošteva tudi vzgojno-izobraževalno delo, opravljeno na podlagi pogodbenega razmerja iz 109., 109a. ali 109b. člena ZOFVI, torej pogodbe o zaposlitvi ali na podlagi podjemne pogodbe ali na podlagi dela v projektih kot so javna dela, usposabljanje na delovnem mestu. Na tem mestu je nujno poudariti, da mora biti pogodba sklenjena za opravljanje dela kateregakoli strokovnega delavca v vzgoji in izobraževanju (učitelja, vzgojitelja ...) z javnim vzgojno-izobraževalnim zavodom, lahko pa tudi z zasebnim, če je le-ta vpisan v razvid ministrstva, pristojnega za izobraževanje, kot izvajalec javnoveljavnih programov ali programov s pridobljeno javno veljavnostjo. Od leta 2015 je možno v kvoto ustreznih vzgojno-izobraževalnih izkušenj za pristop k strokovnemu izpitu s področja vzgoje in izobraževanja uveljavljati tudi:

- pedagoško prakso v deležu največ ene tretjine obsega pedagoške prakse, določene z izobraževalnim oziroma študijskim programom,
- organizirano neposredno aktivnosti z namenom vzgoje in izobraževanja največ v obsegu 80 ur za strokovne delavce z visokošolsko oziroma višješolsko izobrazbo oziroma 55 ur za strokovne delavce s srednješolsko izobrazbo,

s čimer je moč zbrati tudi do 50 odstotkov vseh potrebnih vzgojno-izobraževalnih izkušenj. To omogoča hitrejši dostop do strokovnega izpita s področja vzgoje in izobraževanja in s tem doseganje večje konkurenčnosti na trgu dela.

Primerno dostopnost do vzgojno-izobraževalnih izkušenj na področju vzgoje in izobraževanja, potrebnih za pristop k strokovnemu izpitu, dokazujejo tudi podatki: v letu 2016 je bilo 1036 kandidatov za opravljanje strokovnega izpita s področja vzgoje in izobraževanja, v letu 2017 je bilo takih kandidatov 1516 in lani pa 1631, pri čemer je bilo skozi projekt »Prva zaposlitev na področju vzgoje in izobraževanja ...« uvajalno obdobje v letu 2016 zagotovljeno 108 začetnikom, v letu 2017 je bilo takih začetnikov 248, v lanskem letu pa 191, kar pomeni, da so ostali, ki predstavljajo krepko čez 80 odstotni večinski delež, pristopili k strokovnemu izpitu s področja vzgoje in izobraževanja z vzgojno-izobraževalnimi izkušnjami, pridobljenimi po alternativnih poteh, od tega je okrog 30 odstotkov takih s srednjo ali srednjo strokovno izobrazbo.

Glede zaposljivosti na področju vzgoje in izobraževanja, pa žal okoliščine na trgu dela posegajo tudi na to področje, kar zmanjšuje možnosti zaposlitve, ker so delovna mesta zasedena, zgolj za potrebe zaposlovanja pa ni mogoče ustvarjati novih delovnih mest. Možnost zaposlitve v vzgojno-izobraževalnem zavodu je v prvi vrsti odvisna od potreb zavodov po novih zaposlitvah in ne od števila ljudi, ki bi želeli opravljati vzgojno-izobraževalno delo na področju vzgoje in izobraževanja. Nesporno dejstvo pa je, da na področju vzgoje in izobraževanja niso zaposljivi le diplomanti pedagoških študijskih programov za pridobitev izobrazbe, temveč so zaposljivi diplomanti večine študijskih programov za pridobitev izobrazbe druge stopnje in precejšnji delež diplomantov študijskih programov za pridobitev izobrazbe prve stopnje, zato je povpraševanje po vstopu v poklic strokovnega delavca na področju vzgoje in izobraževanje ne nekaterih področjih večje od potreb, na drugih področjih pa neskladno s potrebami na področju vzgoje in izobraževanja. Ne glede na to, pa je poklic učitelja in drugih strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja reguliran, kar pomeni, da so pogoji določeni z zakonom in drugimi predpisi, na podlagi katerih se tako ob vstopu v poklic kot ob prijavi k strokovnemu izpitu na področju vzgoje in izobraževanja enako presoja vse potencialne strokovne delavce. Iz teh razlogov je ocena pogojev za zasedbo delovnega mesta strokovnega delavca na področju vzgoje in izobraževanja, ki so tako določeni z namenov čim večje verjetnosti zagotavljanja čim kvalitetnejšega pedagoškega osebja in s tem zagotavljanja čim večje kvalitete sistema vzgoje in izobraževanja, kot diskriminatornih pretirana.

V obdobju od leta 2013 pa doslej finančna sredstva za pripravništvo iz državnega proračuna niso bila več zagotovljena. Ponovna vzpostavitev sistema pripravništva v skladu z ZOFVI nujno zahteva zagotovitev finančnih sredstev iz državnega proračuna v obsegu, ki bo omogočal načrtovanje in izvajanje pripravništva na pripravniških mestih s sklenitvijo delovnega razmerja.